

Trag Biljke NEDELJNIK #085 - Kako da započnete baštu u junu

Datum: 01. Jun

NAPOMENA pre čitanja:

Pošto je Nedeljnik dugačak, da biste videli celi tekst kliknite na opciju "**Prikaži celi Nedeljnik**" koja se nalazi iznad ovog naslova i otvoriće vam celi Nedeljnik. Istu opciju imate i na kraju teksta.

Kako je čudesno miran život bez dugovanja, laži i dvostrukog života. Ne laži, ne kradi, ne čini preljubu... odnose se na sve sfere života. Posebno na prirodu.

Kratak sadržaj:

Kako da započnete baštu u junu (korak po korak)

Nadin kutak

10 preparata koje pravimo od baštenskog otpada (*upotreba resursa*)

Kako da iskoristite zovu/bazgu? (*brza ideja*)

Važnost fosfora u ishrani: nedostatak i resursi

Skladištenje viška salate (*brz savet*)

Podsetnik na rokove

Obaveštenje o novim ponudama

Svake sezone se nekako takmičim sa sobom. Kao da je sezona jedna dobra „vojna“ i „misionarska“ obuka, a ja merim koliko će ovo telo izdržati, a volja ostati istrajna. Iza ovoga se krije ovisnost o radu i stvaranju. Svaka sezona je slika koju kreiram Nebu i svaka je sve bolja. Želim da Mu pokažem da se svaka izgovorena molitva utkala u moje ćelije i da sam svake sezone poniznija.

Postavila sam pred sebe izazov – najveća PLZ (prolečno-letnja zona) do sada. I ne samo da bude prostorno velika, već sa jakim dinamikom i plodonosnija nego ikad. I znam da će biti pitanja: "Šta ću sa toliko hrane?", ali ja ovo i ne radim zbog plodova, već zbog prizora.

Želim da je vidim!

Ako postoje kategorije zauzetih ljudi ja sam vam sigurno ona pri vrhu gde se nalaze ekstremno zauzeti ljudi, nešto kao ekstremni sportovi. Moje je vreme isplanirano 10 dana unapred i to svaki sat. Ne postoji mogućnost da se u tom isplaniranom vremenu desi nešto spontano i drugačije, jer da bih stigla sve što je potrebno moram na ovaj način da budem posvećena.

Živim život jedne srećne osobe koja je pronašla svoju ulogu u Svemiru, pa mi ovakav oblik odricanja ne pada teško, ne tretiram to kao žrtvovanje. Nisam vam osoba od nekih socijalnih potreba, i izolacija koju uglavnom živim mi je prirodno stanje. U ovim mojom isplaniranim satima postoji i vreme za rad u bašti. Mnogi se iznenade kada

čuju da ja u bašti radim samo dva dana nedeljno, iako je bašta ogromna za rad jedne osobe.

U bašti radim sama. Ne dolazi niko iz Tima da pomogne, volonteri, vuferi ili poznanici. Živim komunikaciju s biljnim svetom, koja je pre svega energetska i ne volim upliv tuđih energija u baštu.

Biljke reaguju, bune se i pada im imunitet. Meni bašta nije samo hraniteljica, poligon za rad, mesto iz koga se brani priroda, već je kao celina jedan veliki organizam s kojim ostvarujem komunikaciju. Svaki predator ima svoje mesto i oseća se ugodno.

Dogovaramo se. Ako je potrebno odbraniti metodu, razgovaram sa biljkama, predatorima i zamolim ih za pomoć. Energija je sve i zato ako izađemo iz okvira tela u kome je naša energija „zarobljena“ videćemo da je komunikacija među svetovima moguća. Ne postoji biljka ili seme koje je u baštu ubacio bilo ko osim mene.

Važno je da se živi život bez dugovanja i ovo jeste primer. Napraviti baštu po meri svog života, a ovo je moja mera pomeranja granica.

Dok trepnem završava se nedelja i verujem da je tako kod svih ljudi koji su ovoliko zauzeti. Radim od 8 do 20 h, od utorka do subote na našoj edukativnoj platformi. Sastoji se iz ukupno 11 virtuelnih prostorija. Od tih 11 prostorija 6 su Učionice. Vrlo je dinamično jer baštovani mogu neograničeno da postavljaju pitanja.

U najboljim danima odgovorim na preko hiljadu pitanja dnevno. Pored toga snimamo dva puta nedeljno i to traje satima, a pre toga je potrebno sva ta snimanja osmisлити i režirati, što je takođe moja obaveza. Puno pišem, kreiram nove programe, a jedini slobodan dan je ponedeljak. Ponedeljak je dan za rad u kući, završavanje obaveza koje nisam stigla preko radne nedelje i tada ne koristim telefon i ostale sprave.

Imanje je veliko i ima puno posla, ne samo oko bašte već i u voćnjacima jer su sada već počele berbe, kosi se puno, održava se sve ono što vi i ne vidite, jer nije deo koji je otvoren za javnost.

Pokušavam da vam predočim koliko sam zapravo angažovana, ali uz dobru organizaciju sam uspela da postavim novi izazov – završena je zvanično sadnja za ovaj deo sezone u bašti koja sadrži 85 PMova.

Iako je moja bašta prošle sezone zvanično smanjena sa 103 na 85 PMova, nisu svi PMovi imali jaku dinamiku. Suša koja je krenula u junu usporila je i kasnije zaustavila proces širenja bašte. Mnogo kultura nije bilo ubačeno, a te temperature od 40 koje su nas zadesile u junu su onemogućile efikasnu presadnju. Bašta je dala puno hrane, ali ni blizu kako ova koju sam postavila sada.

Zvanično moja sadnja je završena, a ubačene su sve kulture uključujući i sideratno cveće. Cela bašta je postavljena tako što radim samo dva dana nedeljno, sama.

Pokazujem vam da je moguće ako se čovek dobro organizuje.

Uzećemo u obzir da sam vrlo iskusna u setvi i sadnji, oslobođena strahova, imaj jasan plan šta i gde sejem i da me to čini efikasnijom, ali je ovo ipak značajno veća bašta od svih projekat koje sam u svom životu uradila.

Verujem da svoj rad možeš da „braniš“ samo vlastitim uspehom. Nekada je uspeh nevidljiv drugima jer je to naša promena, neko intimno osećanje celovitosti, ali ipak da bi ljudi verovali u prirodna rešenja moraju da vide rezultate. Svaki dan slušam svoje

baštovane koji se u okruženju ili sa okruženjem bore da bi pokazali da ova metoda funkcioniše. U ime svih nas, u ime prirode ova bašta je odbrana. Ovo je naša zajednička bašta i osim što je oslikana za Nebo, dobrim delom je poklon vama. A ja želim pred vas da stojim i dalje samo rezultatima.

Znam da svi imamo različite potencijale, ali ako ja mogu 85 PMova svako od vas može bar 3. I da, jako volim da izgovaram ovu rečenicu...

A kako organizujem vreme?

Dan prvi za rad u bašti:

1. Zalivanje, meni traje 2 sata. Iako mogu da postavim sistem za zalivanje, ja zalivam ručno crevom, jer dok zalivam pregledam biljke. Ujedno i svoju energiju smirujem. Rad u bašti je terapija za nas koji dobijamo puno notifikacija u toku dana.
2. Košnja, kosim staze, uređujem PMove. Mali aku trimeri su lagani i zato ih biram, a kratak nož mi omogućava da kosim i između biljaka pa na taj način tamo gde je to moguće odmah završavam urđenje gredice. Ovo traje nekada i 6 sati jer je bašta velika.
3. Rad u Učionicama traje bar 6 sati, pa je za moj prvi radni dan u bašti ovo dovoljno.

Dan drugi za rad u bašti:

1. Uslojavanje novih PMova. Ako ste upratili epizode koje zapravo prate program mogli ste da vidite različite načine postavljanja PMova. Postoji onaj najjednostavniji način gde dopustim da mi gredice zarastu kako bih na njima imala resurse. Pokosim travu na gredici, dodam stajnjak, preko stavim seno, zgazim i zalijem na kraju. Uslojavala sam samo onoliko koliko sam mogla da posadim tog dana. Najviše 8. Za ovu aktivnost mi je potrebno 3 sata.
2. Narednih sat vremena radim tunele ili gnezda na osnovu mog Projekta bašte i zalijem ih. To je onda sve spremno za sadnju koju radim predveče.
3. 4 sata mi je potrebno da kozmetički pređem celu baštu i pregledam svaku biljku. Tamo gde trimer nije mogao da uđe ulazim ja s makazama i obaram travu koja je probila PMove.
4. Sadnja i setva traje do 2 sata jer ovo je jako važno uraditi u blagoj energiji i bez pritiska. Biljke osete kada ih ubacujete bahato i bez fokusa. Uostalom baštovanstvo je terapija baš na ovom mestu i ako se ne uradi kako treba promašili ste sve.
5. Zalivanje posađenog i ponovo cele bašte u trajanju od 2 sata.

U toku nedelje ulazim jednom u baštu da zalijem jer na visokim temperaturama se zaliva na 3 dana.

Možda ovaj moj radni dnevnik pomogne i vama da se organizujete. Najteža je energija haosa koju osete vikend baštovani kada nakon nekoliko dana uđu u svoju baštu. Iako mi je bašta ispred kuće i ja sam vam u sličnoj situaciji kao vikend baštovan samo što moj rad nije u danima vikenda organizovan.

Poslednja biljka koju sam ubacila je uvek simbol sezone. Ove sezone to je Bogorodičine suze koju sam dobila od naše Nade. Znam da će sezona biti zaštićena.

Koordinator: Goran Pivašević

Direktor: Jovan Banović

Jutjub: Sanja i Jan Rakić, Jovan Banović, Goran Pivašević

Instagram: Katarina Kremenović

Tik tok: Jovan Banović

FB stranica: Jovan Banović, Goran Pivašević

Administratori platforme: Nada Radinić, Marko Petković, Gordana Bojanić, Mia Božić, Jasmina Nenadić, Sabina Kovačić, Nina Martinović, Nedeljko Ivanešić.

Autor edukativnog programa, video materijala i tekstova sam ja Biljka.

Trag Biljke je jedna od retkih samoodrživih i međunarodnih platformi koja povezuje 30 zemalja, 394 gradova.

Bašte naših predaka više ne postoje. Ne samo tematski. Sva pravila sadnje, nege, održavanja su neuklopiva u ove klimatske promene. Iako mnogi misle da su klimatske promene samo rečenica koja se tek ponavlja jer se mnogo para pere kroz tu priču putem lokalnih i globalnih projekata, mi koji se dugo bavimo baštovanstvom ih i te kako osetimo.

Svaki moj kontakt sa meštanima koristim kako bih istražila kakve promene na lokalnoj poljoprivredi osete oni sami. Većina se isključivo bavi poljoprivredom i to je sve što rade celi život, pa su dobri poznavaoци ovih promena. I upravo zato i tvrdim da bašte naših predaka ne postoje. Pitanje je samo šta ćemo mi da uradimo s tom informacijom.

Program Trag Biljke je nastao kao posledica mojih silnih sati koje sam uložila u ljude, a od njih dobila povratne informacije. Možete da me smatrate softverom koji čuva, skladišti, analizira i raspoređuje informacije o iskustvima, klimama, greškama, uspesima drugih ljudi. Ja sam vam ZBIR ISKUSTAVA i odatle potiče veliko znanje o bašti na moru kao i bašti na 1200 nadmorske visine. Sve te bašte, promene u njima, postavljala sam zajedno sa baštovanima. Prednost onlajn programa je u tome što mogu da budem u isto vreme na Tari, Korčuli, Novom Sadu i u mojoj bašti. Prednost onlajn programa smo mi na Trag Biljke shvatili mnogo ranije i mnogo pre one velike pandemije koja je ljude naterala na onlajn programe. Zato smo tu gde jesmo.

Pre nekoliko dana razgovaram na konsultacijama s baštovankom iz Nemačke koja kaže da je očajna jer je čekala da prođu ledeni sveci za setvu i sadnju crvene zone, ali sada kada su prošli imamo jako visoke temperature za sadnju. Ništa od presade se ne može primiti, a biljke se muče.

Naši kalendari se ne baziraju na ledenim svecima, praotčkim organičenjima, već na osnovu iskustva rada, pa je mnogo lakše biljke zaštititi od kasnog mraza, nego ih odbraniti od vrelina koje nam sleduju vrlo brzo nakon njih.

Kada se koren biljke primi, one se i nakon mraza brzo oporavljaju. Eto u mojoj bašti cveta krompir koji je 4 puta stradao od mraza, obnavljaju se tikve koje je spalio poslednji mraz, a evo i sve boranije i pasulji su se oporavili. Kod biljaka se samo koren računa, pa ako postoji i jedan mali pup biljka iz njega kreće jer je koren na to „primorava“.

Mnogo je važno da plivamo uz klimatske promene, da ne pružamo otpor, jer od mraza u maju do letnjih vrućina prolazi samo par dana. Biljke koje dožive stres od visokih temperatura imaju stagnaciju koja ih prati dobar deo sezone, pa tako na kraju paradajzi ostaju zeleni, a paprike ne mogu da pocrvene... Biljka sa slabim korenom na visokim temperaturama je laka meta.

KAKO DA ZAPOČNETE BAŠTU U JUNU?

Junske bašte zovem montažnim baštama jer se u istom danu radi uslojavanje i setva ili sadnja. Baštovani ne moraju da paze na crvene i plave zone biljaka jer nema opasnosti od mraza. S obzirom da je toplo, biljke brzo niču i rastu, pa su junske bašte dobra motivacija za početnike.

Prednost bašte u junu je velika količina resursa. Gde god da pogledate oko sebe imate izobilje. Svi intenzivno kosimo, uređujemo dvorišta, pa je organskog otpada na pretek. Ako imate pokošenu travu i stajnjak, vama ništa više i nije potrebno za postavljanje bašte. Od livade do bašte koja vas hrani može da prođe 40 do 50 dana.

U ovoj fazi sezone baštovane mogu da podelim na one koji imaju presadu i one koji se tek sada uključuju sa idejom da kreiraju baštu, pa nemaju ništa osim semena, ali i jedni i drugi mogu da postavljaju baštu. Mnogo kultura se može uzgojiti samo u direktnoj setvi u bašti.

Postoje osnovne životne namirnice u bašti. Mislim da svako selo ima drugačiji spisak, ali prosečno su to krompir, lukovi, mahunarke i mrkva. U junu se ove kulture mogu posaditi mada imamo i mala ograničenja.

Krompir se ne može saditi u zemlji, ali preko leta, ne samo u junu, krompir neograničeno sadimo na travnjaku. Seno ga hladi, a zemlja koja je ugrejana je poput rerne, pa leti sadnja krompira nije moguća.

Zato u junu sadimo krompir. Iako imam već puno posađenog krompira, ne propuštam priliku da ga sadim svakog letnjeg meseca jer mu tako produžujem mladu berbu. Zato i ja sadim krompir u junu. Njegova berba se očekuje u septembru. Bilo bi poželjno da imate sortu kratke vegetacije, ali ako do sada niste pratili naš program, pa ujedno i upratili taj savet, kupite bilo koji krompir u marketu i posadite ga. Krompir mora biti star jer mladi krompir jako dugo klija.

Sve mahunarke se mogu sejati uključujući grašak i bob. Kod graška birajte sortu Mali provansalac.

Mrkva se seje bez ograničenja sve do kraja avgusta, pa možete da posejete sada bilo koju sortu mrkve. Ako planirate malu baštu, izaberite joj mesto između paradajza.

Paradajz sadimo na metar u paru i imamo između prostor koji se može dobro iskoristiti za setvu mrkve.

Kada su u pitanju lukovi, beli luk se ne može saditi jer neće niknuti. Crni luk za glavice se takođe ne može saditi jer neće formirati velike glavice. Ali ako imate lučice možete da ih sadite za mladu berbu. Mnogo tekstova iz Nedeljnika sam napisala kako bih vas dovela do situacije u kojoj će mladi luk da vam nadoknadi u kuhinji nedostatak glavica koje niste uspjeli da uzgojite. Jako je važno da uvek imamo plan B.

Takođe vas sve epizode vode do ove tačke jer je snimljena epizoda o majskoj setvi mrkve, krompira i luka i tu sam pokazala jako dobre pozicije za luk i mrkvu u bašti u kojoj je važno iskoristiti prostor. Zauzeta osoba može da ima malu baštu, ali i puno hrane dobrom organizacijom i optimalnim kombinacijama biljaka.

Kulture koje se obavezno planiraju kao presada su: paradajz, paprike, patlidžan, kupusarice, praziluk. Ako imate mogućnost da nabavite sadnice, onda imate širok spektar kombinacija. Te kombinacije se transparentno prikazuju na jutjub kanalu. Ako nemate sadnice, isplanirajte baštu u direktnoj setvi (DS). Sve ostale kulture osim ovih koje idu kao presada se seju u DS, pa imate veliki izbor i mnogo mogućnosti.

A kulture koje se ne mogu sejati u junu su spanać, matovilac, rotkvice, rukola. Ove kulture brzo cvetaju, pa ih ne vredi ubacivati. Ali ne brinite, imamo julsku setvu, pa će se ove kulture ubacivati u okviru jesenje zone ponovo.

Epizoda „Kako započeti baštu u junu“ je snimljena i u njoj vam poklanjam analizu za gređicu koju možete da postavite u direktnoj setvi, pa ako vam je ova tema zanimljiva možete da je potražite na našem YouTube kanalu za još bolje razumevanje.

NADIN KUTAK

Piše: Nada Radinić

Kad pišem tekst za naš Nedeljnik, uvijek sam svjesna da se obraćam ljudima koji su dobronamjerni prema prirodi, ekološki osviješteni i motivirani na život usklađen s njom. To znači da velika većina vas zna zašto ne treba prskati svaku bubu koju ugledamo na biljci, zašto je bioraznolikost važna i zašto nije cilj imati sterilni vrt.

Kad u mirnijem dijelu sezone, najčešće zimi, lutam internetom i istražujem biljke, sjeme, vrtove i razne vrtlarske teme, nailazim na zanimljive ljude i njihove priče. Uvijek je lijepo susresti istomišljenika, ali jednako je zanimljivo naići na nekoga tko radi drugačije, zna više, promatra prirodu iz drugog kuta ili je jednostavno pronašao kreativnije rješenje za neki stari problem.

Svaki vrt je vrtlareva riznica iskustva. Neka od tih iskustava ostanu vezana uz određeni vrt, a neka putuju dalje i obogaćuju sve koji se nađu u pravo vrijeme na pravom mjestu. Ona izreka da čovjek uči dok je živ je svima nama dobro poznata.

Prije par dana sam naišla na zanimljiv tekst o bubamarama. Zanimalo me što točno one jedu i saznala sam nešto što do tad nisam znala.

Iako ih često zamišljamo kao simpatične i miroljubive kukce, znamo da su zapravo pravi mali grabežljivci s velikim apetitom.

Evo točnog menija većine bubamara:

1. Glavno jelo: lisne uši

Ovo im je apsolutni favorit. Većina vrsta bubamara (poput naše domaće, sedmotočkaste bubamare) su mesožderi, a lisne uši su im glavna hrana. Ovisno je li u fazi ličinke ili odrasle jedinke, bubamara može pojesti od 50 do nekoliko stotina lisnih uši dnevno. Tijekom svog života, jedna bubamara može tamaniti na tisuće ovih nametnika. Zbog toga su te male bube vrlo poželjni stanovnici svakog biovrta.

2. Ostala hrana: sitni nametnici

Ako ponestane lisnih uši, bubamare se neće previše žaliti. Prebacit će se na druge sitne kukce mekog tijela: grinje (crveni pauk), štitaste uši, bijele mušice, resokrilce (tripse), jajašca i ličinke drugih kukaca (pa čak i drugih bubamara ako vlada velika glad).

3. Hrana u nuždi: pelud i nektar

Kada nema dovoljno plijena, bubamare postaju obrnuti fleksitarijanci. Kako bi preživjele, hranit će se peludom, nektarom i sokovima iz cvijeća i voća. To im daje potrebnu energiju (šećere i proteine) dok ne pronađu novu koloniju lisnih uši.

Ovo zadnje nisam znala. Taj podatak pridaje još veću važnost potrebi da se u vrtu ostave ili uzgajaju biljke koje će na sebe privlačiti uši i tako smanjiti, pa čak i eliminirati pojavu uši na biljkama koje bismo željeli zaštititi. Najčešći problem je naša nestrpljivost da malo pričekamo i damo prirodi vremena kako bi odradila ono što zna bolje od nas.

Cijeli proces je savršeno sinkroniziran u prirodi i sve se vrti oko toga da hrana bude spremna čim se ličinke izlegu. Evo kako to ide, redom:

1. Dolazak i razmnožavanje lisnih uši

Sve počinje u proljeće kada se biljke aktiviraju. Lisne uši prve stižu na mlade, sočne izbojke. One se razmnožavaju velikom brzinom i u kratkom roku stvore ogromne kolonije na lišću i stabljikama.

2. Privučene mirisom, dolaze odrasle bubamare

Odrasle bubamare koje su prezimile izlaze iz svojih skrovišta u potrazi za hranom. Privučene mirisnim signalima koje šalju napadnute biljke (i samim mirisom kolonija uši), one dolaze točno tamo gdje je "švedski stol" već postavljen. Tu se počinju hraniti i pariti.

3. Polaganje jajašaca usred kolonije

Odrasla ženka bubamare je pametna mama. Ona neće položiti jaja bilo gdje, nego točno na naličje lista gdje se već nalazi kolonija lisnih uši, u neposrednoj blizini ili na

biljci za koju joj njen instikt kaže da će se tu nastaniti uši. Polaže male, žute nakupine jajašaca.

4. Izlijeganje i gozba gladnih ličinki

Nakon otprilike 4 do 10 dana (ovisno o temperaturi), iz jajašaca se izlegu ličinke. One uopće ne nalikuju odraslim bubamarama.

Budući da su se izgle usred kolonije uši, hrana im je odmah nadohvat ruke. To je ključno jer su ličinke u prvim danima spore i ne mogu putovati daleko u potrazi za hranom.

Zanimljivo je da su ličinke zapravo puno proždrljivije od odraslih jedinki! Dok odrasla bubamara pojede oko 50 uši dnevno, jedna ličinka u kasnijoj fazi razvoja može ih smazati i do nekoliko stotina u danu. Zato su one zapravo glavna "teška artiljerija" u borbi protiv nametnika.

Nakon nekoliko tjedana intenzivnog hranjenja, ličinka se zakukulji (učvrsti se za list) i iz te kukuljice nakon desetak dana izlazi nova, sjajna odrasla bubamara, spremna započeti ciklus ispočetka.

Stoga je jako važno informirati se kako izgledaju jajašca i ličinke bubamare, jer vrlo često ih vrtlari uništavaju iz neznanja, pošto su slični krumpirovim zlasticama. Također se često spominju i azijske bubamare koje navodno ugrožavaju naše domicilne, ali tu je kao i mnogo puta do sada kriv čovjek jer je azijska bubamara uvezena u Europu kako bi pomogla u staklenicima u borbi protiv lisnih uši. Stvar je izmakla kontroli i to je sad postao veliki problem. Nikako da učimo iz svojih grešaka.

Srećom, do sada nisam primijetila takvu neravnotežu u svom vrtu i okolini i nadam se da će se naše bubamare uspjeti izboriti za svoj teritorij, a azijske dobiti prikladnog predatora koji će ih držati pod kontrolom.

Od nas se samo traži da ostavimo dovoljan broj biljaka koje će na sebe privući uši, npr. prošlogodišnje blitve i kupusnjače, da divlji sljez sa neke gradske livade presadimo u svoj vrt... Nakon toga samo gledamo kako se stvari odvijaju prirodno.

Također postoje i rijetke vrste bubamara koje su isključivo biljožderi. Najpoznatija kod nas je 24-točkasta bubamara (*Subcoccinella vigintiquatuorpunctata*). Ona ne jede druge kukce, već grize lišće djeteline, lucerne, krumpira, soje i drugih biljaka, pa se u poljoprivredi smatra nametnikom. Naravno, ona je problem u konvencionalnom uzgoju, jer se tu radi protivno biološkim zakonitostima, pa nije čudno što je rezultat toga naježda štetnika.

Toliko o bubamarama, zum-zum-zum!

Imamo puno tema koje su upravo sad aktualne - još uvijek cvatu bazga i kadulja, možemo raditi sokove, također i latice ruža pristižu u lijepoj količini za sok, liker, sušenje, ljekoviti ljiljan kreće sa cvatnjom, također i majčina dušica. Nabrajam ono što je kod mene aktualno i čega se mogu sjetiti sad dok ovo pišem. Treba spomenuti ribiz, trešnje i višnje koje već beremo, a također i dud... ma svega ima, samo treba naći vremena i iskoristiti sve te divote koje nam priroda nudi. Za sve nabrojano postoje na mom blogu recepti: liker, sokovi, kompoti, čajevi, ljekarije, kolači... Posebno mi je drag brzi liker od višanja sa vinom rumom i rakijom - zvuči ludo, ali je jako ukusan i ekspresno brzo napravljen. Zavirite, pronađite nešto za sebe,

komentirajte, predložite nešto svoje kako vi radite, da nam druženje bude plodonosno.

Dalje ćemo na već poznatoj adresi: [Probaj ovako blog Nadin kutak 85](#)

Lijep pozdrav!

10 PREPARATA OD BAŠTENSKOG OTPADA

Otpad se i te kako može iskoristiti za kompostiranje, uslojavanje i to zna svaki baštovan. Tema ovog teksta, ali i snimljene epizode, je kako otpad u bašti iskoristiti za pripremu prirodnih preparata.

Svi znate da su se predatori uveliko probudili i počeli su da stvaraju neke probleme u bašti. Svi predatori su sastavni deo predatorskog lanca, ali ako predatorski lanac nije uspostavljen u vašoj bašti, mogu da naprave problem. S obzirom da smo svi ovde baštovani koji hranu uzgajaju po biološkim metodama, važno je da imate što više prirodnih recepata "u rukavu" i da ih iskoristite onda kada je to potrebno.

Sada ćete videti kako da iskoristite najčešći otpad koji vam ostaje nakon berbe:

1. **Crni luk** -na našem programu imamo odvojenu sadnju luka za mladu i staru berbu, pa smo sada u intenzivnoj berbi luka za mladu berbu, jer je ubačen kao pretkultura. Glavne kulture se ubacuju, a luk koristimo na različite načine i o tome sam pisala u prethodnom Nedeljniku. Ovde je reč o otpadu koji ostaje nakon čišćenja luka. Crni luk sadrži kvercetin, sumporna jedinjenja tiosulfinate i sulfide, fitoncide i od njih se može napraviti odličan insekticid za zaštitu od buhača, tripsa, lisne vaši i grinje. 300 g seckanog otpada staviti u 2 l vode i ostaviti da odstoji 5 sati uz povremeno gnječenje. Preparat se koristi nerazređeno.
2. **Beli luk** – takođe imamo otpad kod čišćenja belog luka koji koristimo u mladoj berbi. Sadrže alicin i sumporna jedinjenja što ovaj otpad čine odličnim fungicidom i insekticidom. 250 g otpada staviti u 2 l vode i kuvati kratko. Ostaviti da odstoji 2 sata, procediti i prskati biljke nerazređeno protiv plamenjače, pepelnice.
3. **Rukola** – ima intenzivan miris i može se koristiti kao malč oko kupusarica. Takođe se od nje radi TBĐ na bazi K. Od procvetale rukole pravimo odličan preparat protiv stenica. 250 g iseckane rukole staviti u 2 l vode i ostaviti da odstoji 4 sata uz povremeno gnječenje. Preparat se koristi bez razređenja. Ovaj preparat je detaljno napisan u jednom od prethodnih Nedeljnika.
4. **Spanać** – sada je cvetao, pa se uklanja sa gredica i savetujem da od njega napravite TBĐ na bazi K jer je idealno đubrivo za zalivanje krompira, paradajza, paprika. Recept je: 500 g spanaća staviti u 5 l vode i ostaviti da fermentiše 10 dana. Nakon toga se koristi u razblaženju 1:10 sa vodom. Zalivaju se biljka direktno u koren.
5. **Salate** – stari listovi ili one koje su procvetale mogu se iskoristiti za pripremu odličnog fungicida za tretiranje Monilije na voću i plamenjače u bašti. 1 kg

salate staviti u 10 l vode potopljeno preko noći, pa kuvati pola sata. Kada se ohladi procediti i koristiti razblaženo 1:5 sa vodom.

6. **Krompir** – od lista krompira radi se odličan insekticid. 100 g lista staviti u 10 l vode. Izblendati i nakon stajanja od sat vremena procediti i prskati protiv lisne vaši, buhača, zlatice.
7. **Listovi kupusarica** – za ovo je potrebno da pogledate vodič kroz uzgoj kupusarica koji se nalazi u podsetniku na rokove, pa ćete znati kojim se kupusaricama tokom uzgoja skidaju donji listovi. Od njih se radi TBĐ na bazi N koji je ujedno i biostimulator za rast. Recept je isti za sva TBĐ, pa ga pogledajte kod upotrebe spanaća.
8. **Preparat od korena mahunarki** – u berbi smo graška i boba, ali ovo se odnosi na sve mahunarke. Mahunarke su azotofiksatori, pa u korenu imaju nakupine azota. 15 do 20 korenova mahunarki staviti u 10 l vode i ostaviti 24 h uz povremeno mašanje. Nakon toga se ovim nerazređeno zalivaju N zavisne kulture: kupusarice, blitva, praziluk, salate, celeri.
9. **Grašak** – nakon čišćenja graška ostaju nam stabljike i mahune, pa se od njih radi odličan biostimulator. 1 kg ovog otpada staviti u 10 l vode i ostaviti da fermentiše 3 dana nakon čega se razblažuje sa vodom 1:3 i koristi za folijarni tretman.
10. **Zaperci paradajza** – paradajz i krompir sadrže Solanin, a paradajz i Tomatin koji su jaki insekticidi. 500 g zaperaka staviti u 5 l vode na 24 h uz povremeno gnječenje. Nerazređeno se prskaju biljke. Kupusarice protiv gusenica velikog i malog kupusara. Krastavac protiv grinje, a paradajz protiv tripsa.

KAKO UPOTREBITI ZOVU/BAZGU? (brza ideja)

Dok nam je zova u cvetu treba je iskoristiti za pripremu soka, ali kada iscedite sok od njenog cveta možete da napravite odličan fungicid.

Zova u sebi sadrži fenolna jedinjenja hlorogensku i kofeinsku kiselinu kao i flavonoide rutin i kvercetin koji imaju jako antifuglano dejstvo. 100 g cvetova (svežih ili nakon ceđenja soka) kuvati u 2 l vode 20 min. Nakon što se ohladi prskati nerazređeno protiv lisne vaši, grinje i crvenog pauka.

Od lista zove se može napraviti odličan insekticid jer sadrže cijanogene glukozide koji pri razgradnji oslobađaju male količine jedinjenja koja ometaju razvoj insekata. Sadrži i eterična ulja koja odbijaju lisnu vaš, grinju i larve insekata. Takođe sadrži i gorke materije i tanine koji smanjuju ishranu insekata, a tanini ujedno stežu tkivo biljaka i otežavaju napad gljivica i insekata. Potrebno je da se napravi juha od lista zove. 1 kg staviti u 10 l vode preko noći i sutradan kuvati 20 min. Kada se ohladi prskaju se biljke u razblaženju 1:2.

Od lista i cveta se radi TBĐ na bazi P. 1 kg biljne mase staviti u 10 l vode na fermentaciju od 10 dana. Nakon toga koristi se za zalivanje u razblaženju 1:10.

VAŽNOST FOSFORA U ISHRANI BILJAKA – RESURSI

Fosfor je biljkama neophodan jer pospešuje razvoj korena, prenos energije (učestvuje u stvaranju ATP-a ili energetske "valute" ćelije), stimuliše cvetanje i plodonošenje, deo je DNK i RNK, ćelijske membrane, mnogih enzima. Biljke koje u ishrani imaju dovoljno P bolje podnose hladnoću, sušu, stres.

Nedostatak P u ishrani biljaka manifestuje se kao spori rast, biljke su tanke i jako slabo razvijaju koren. Na listu imamo ili tamnozelenu neprirodnu boju do tamnoljubičaste. Biljke kasno cvetaju i naravno kasnije plodonose.

Da se to ne bi desilo potrebno je pravilno hraniti biljke, a resursi za P su svuda oko nas: slezovke, kadifice, pera crnog luka, zova, ambrozija, list smokve, staro brašno, list breskve...

A kako ćete upotrebiti ove resurse?

Prvo savetujem da to bude malčiranje biljaka resursima, ili nadogradnja perma modela. To vam štedi vreme jer se resurs razgrađuje na samoj površini i baš oko biljaka kojima je neophodno. Drugi način je priprema TBĐ na bazi P i dohrana na 10 dana. Ovo je mnogo važnije za zemljane bašte koje se ne malčiraju.

1 kg biljne mase izabranog resursa potopiti u 10 l vode i staviti da fermentiše 2 nedelje. Kada se proces fermentacije završi koristi se u razblaženju 1:10 sa vodom.

SKLADIŠTENJE VIŠKA SALTE (brz savet)

Iako sadimo mnogo sorti salata kako bismo dobili sortne turnuse u ovom periodu mnogo njih dospeva za berbu. Salate iz bio uzgoja ne mogu dugo da stoje, pa čak i u frižideru brzo venu, pa je potrebno da se odmah uskladište. Ovo je posebno važno za vikend baštovane koji žele da transportuju svoje salate kako bi imali svežu hranu cele radne nedelje. Verujem da svako od vas ima svoj način skladištenja salata, ali ovaj se meni pokazao kao učinkovit, jer salate ostaju sveže i 10 dana, a ono što je najbolje odmah su spremne za upotrebu.

Trebaće vam posuda sa poklopcem za skladištenje salate, ubrusi i sirće.

Salatu dobro operite i odvojite na listove. Listove potopite u posudu u koju ste stavili hladnu vodu sa kašikom sirćeta. U toj vodi listovi ostaju potopljeni par minuta i onda ih smeštamo u posudu na ovaj način:

1. Stavite jedan sloj listova koji su ravnomerno raspoređeni.
2. Stavite preko sloja listova ubrusa.
3. Preko ubrusa ponovo stavite sloj listova.

Ovakvo uslojavanje radi se dok ne napunite posudu i kao poslednji, na sam vrh, ide ubrus. Posudu zatvorite poklopcem i držite u frižideru. Kada vam treba list zelene

salate za sendviče, tortilje ili da napravite salatu kao obrok on je opran i odmah se može upotrebiti, a iznenadiće vam koliko dugo će ostati hrskav.

PODSETNIK NA ROKOVE

Izašao je kalendar za jun i isti je za **planine i kontinent**. Planine i kontinent počinju sa postavkom majskog rasadnika. U skladu s tim ubacujem važan tekst o majskom rasadniku:

MAJSKI RASADNIK

Majski rasadnik je više radni naziv jer se samo na Kontinentu postavlja u maju. Na planinama se postavlja početkom juna, a na Primorju u avgustu.

Majski rasadnik je tematski rasadnik koji nas vodi u zimsku zonu. Zaslužuje posebno mesto u Nedeljniku jer bez njega ne možete da završite program. Svi prethodni rasadnici su podudarani sa konvencionalnim programom, pa tako sada možete da kupite sadnice gotovo svih kultura koje sadimo u naše projekte Motivacione bio bašte, osim nekih u manjem broju kao što su cvekle, blitve, mrkve, andske jagode, lufe, lagenarije i tomatilo.

Ono što je specifično za majski rasadnik je to da se presadnja radi u julu kada na pijacama i u rasadnicima nema presade na raspolaganju. A ako je i nađete ona je jako skupa. Nije baš prijatno kupiti sadnicu kupusa za par eura i onda ti je preko noći pojede puž ili neki drugi predator. Zato je važno da ovaj rasadnik shvatite najozbiljnije ili mnogo ozbiljnije nego prethodne rasadnike, jer za njega nema popravnog. Ako ga ne postavite ne možete da imate ni blizu postavku zimske zone sa izobiljem.

Kod majskog rasadnika imamo dva problema: baštovani su umorni od rasadnika, a onda kada se presađuje rasadnik uglavnom su na godišnjim odmorima ili imaju borbu oko zalivanja.

Ova sezona je nekako ubrzana i jako brzo smo uleteli u presadnju crvene zone. Tako ćemo brzo i doći do zimske zone koja se postavlja već u julu. Za postavku ovog rasadnika koristite iste žardinjere koje ste ispraznili presadnjom svih prethodnih rasadnika. Prednost je za sve nas to što je majski rasadnik vanjski i nije ugrožen mrazom. Kada ga posejete ne morate ga iznositi i unositi kao prethodne rasadnike.

Iako ovo zvuči kao jedna bezbrižna situacija ovaj rasadnik prati veliki problem, a to su sovice pozemljuše i kukuruzna sovica. Mnogo puta mi se desilo da su sovice prekratile biljke bukvalno preko noći pa je pregled na sovicu ključni deo zaštite. Majski rasadnik je potrebno postaviti negde u hlad i samo ga redovno zalivati. Tresetne mušice, poleganje i prerastanje presade nisu problemi koje možete da očekujete.

Ako bih morala da biram koji je rasadnik najbitniji, to bi bio upravo ovaj rasadnik jer nam obezbeđuje zimsku hranu.

Šta sejemo u ovom rasadniku?

Brokula – ako je volite u velikim količinama sada je vreme i da je uzgojite jer je jesen idealna za njen uzgoj. Kupusarice se preko leta muče jer je njima potrebna vlaga oko lista, ali preko jeseni mi nemamo mnogo problema s njima.

Karfiol – takođe u većoj količini jer je ovo uzgoj karfiola i za zamrzivač.

Kupus za kiseljenje – bilo koja sorta osim Ditmara ranog.

Raštan i lisnati keljovi – savetujem i njih u većoj količini, jer sve biljke u jednom trenutku prestaju da rastu, jer idu na hibernaciju, pa je važno da imate mnogo listova za berbu preko zime.

Glavati kelj - samo ako volite da ga jedete i njega možete u većoj količini.

Kelerabe – one se svuda mogu ubacivati, ali ih sejemo i u julskom rasadniku, pa za njih postoji popravni. Kelerabe se svuda mogu ubacivati jer zauzimaju malo mesta, pa meni su uvek zastupljene u velikom broju u rasadnicima.

Prokelj – ukoliko ga ne jedete preskočite ga, ali ako ga obožavate kao ja onda u velikoj količini.

A sada se pitate šta je to velika količina? Ako imate naš Projekat bašte onda imate i tačna mesta gde idu kupusarice u Zimskoj zoni, ali uvek možete da proširite baštu i da dodate setveni grm samo sa kupusaricama. Kada prežive stenice u avgustu, kupusarice nemaju mnogo predatora, pa ih možemo posaditi kao monokulturu. Za sve vas koji nemate naš Projekat bašte neka pod pojmom velika količina bude bar po 30 sadnica od svake kulture i tome dodajte do 15% veći broj zbog potencijalnih gubitaka.

Održavanje i nega kupusarica je pojašnjeno u Vodiču za uzgoj kupusarica, pa ga sada ponavljam kako bismo kompletnu negu imali na jednom mestu.

VODIČ ZA UZGOJ KUPUSARICA

Kada u kalendarima i u vašim Projektima bašte napišem kupusarice mislim na: kupus, kelerabu, glavati kelj, lisnati kelj, brokulu, karfiol, prokelj, raštan, ukrasni kupus.

Kineski kupus, pak čoi su posebno obeleženi.

Kupusarice sejemo u 4 kalendara: decembar (lekcija 1 će biti otvorena članovima učionice na vreme), februarski rasadnik, majski rasadnik i julski rasadnik. U kalendarim uvek pišem koje sorte da izaberete i koliko kojih vrsta da sadite. Sve to vam prate lekcije.

Kupusarice spadaju u azot zavisne kulture pa ih je potrebno pravilno hraniti.

Prva dohrana počinje kada razviju prvi list u rasadniku: ovsena voda, đubrivo od kvasca, vrbin sok, rižina voda, kurkuma.

Kada presadite biljku prva dohrana počinje 2 nedelje nakon presadnje – tbđ na bazi N i dodatak pepela – u 10 l razblaženog tbđ dodati 180 g pepela (to vam je jedana čaša od 200 ml)

30 dana nakon presadnje dohrana sa tđd miksa od K, N, Si, P ili da prevedem na jezik resursa tđd od listova rukole, rotkvica, listova salate, pera crnog luka. Tada imamo i berbu ovih kultura. Uvek povezujte resurse.

Dalje sledi *kontinuirana dohrana* miksa od J, Mg, CA, K, N, P. Da prevedem na jezik resursa tđd od listova peršuna, mrkve, listova cvekla, amaranta i ambrozije.

U Čitaonici se nalazi grupa tabela na kojima su napisane biljke i uz njih dominantni mineral, pa izaberite resurs koji imate.

Kada su male sadnice čest problem je *poleganje presade.* U pitanju je gljivica, pa to prevenirate mešanjem bibera ili cimeta sa supstratom (2 kašike u jednu žardinjeru), posipanjem cimeta ili kurkume po vrhu saksije, zalivanjem i prskanjem belolučnom vodom (2 kašike granuliranog luka u 1 l vode). Ova belolučna voda vam odbija i male *tresetne mušice* koje prate uzgoj presade.

Kupusarice napadaju odmah nakon presadnje *buvači*. Kada ih odbranimo od njih dolaze nam *kupusne stenice*. Sistemi odbrane se kreću od mreža koje odmah postavljate do 5 prirodnih insekticida koji su opisani u istoimenoj epizodi, ali i u samoj Čitaonici imate zbirku preparata. Ključ je u upornosti.

Kupus – kad počne da se glaviči skidamo mu donje listove, do 3. lista. 2 do 3 puta u sezoni.

Glavati kelj – isti tretman kao kupus.

Lisnati kelj i raštan – čim formira 7 listova počinjete berbu listova jer tako stimulirate rast biljke i razvoj novih listova.

Brokula može biti mnogocvetna i monocvetna. Morate znati koju ste posejali. Ako kupujete standardno seme u apoteci to je uglavnom mnogocvetna brokula. Raste kao grm i daje puno malih cvetova svuda koje je neophodno brati redovno jer tako stimulirate razvoj novih cvetova. Monocvetna daje jedan veliki cvet u sredini. Cvet brokule je otporan na minuse.

Prokelj – jesenja kultura kojoj je potrebno skidati donje listove čim naraste do 50 cm, a kada dostigne visinu do 70 ili 80 cm radi se dekapitacija vrha.

Karfiol – potrebno je vezati listove na vrh čim vidite da se formira beli plod. Ovo nije neophodno kod umerenih temperatura, ali kod visokih ili jako niskih plod će propasti.

Potamnice ili istrnuti. Cela biljka je otporna na niske temperature, ali plod nije.

Ukrasni kupus – jestiva kultura koja ne zahteva posebnu manipulaciju, osim ako ne želite da formirate ukrasne forme kada je potrebno redovno skidati donje listove i na taj način stimulirati rast biljke u visinu gde će se otvoriti ukrasna forma vrha biljke.

Keleraba – imate ih u 3 boje, a posebno je zanimljiva podzemna, Hofmnova keleraba, nadzemnim kelerabama se skidaju donji listovi kada formira zadebljali nadzemni plod veličine kokošnjeg jajeta.

Majski rasadnik nisu samo kupusarice, već se radi i setva drugih kultura:

Cvekla – ovo je cvekla koja u jesen dospeva za kiseljenje. Savetujem da to bude cilindar, ali to je samo preporuka. Ona je duguljasta, lako se reže, dekorativna je i daje visoke prinose.

Blitva – nije neophodna ukoliko je imate u velikoj količini jer se ponavlja u julskom rasadniku. Ja je neću sejati sada jer imam dve žardinjere blitve koje čekaju presadnju i mogu se saditi i u julu.

Praziluk - sorta Carentan, ali ako imate puno praziluka koji vam je ostao iz decembra slobodno i njega sadite. Ja imam dve žardinjere s prazlukom pa ću ovu setvu u majskom rasadniku preskočiti.

Krastavac – ovde se misli na kornišone za kiseljenje, ali može bilo koja sorta krastavca. Izračunajte koliko vam sadnica treba jer se u Projektima bašte nalaze na mestima gde smo obrali grašak.

Gomoljasti komorač – samo ako želite da ga jedete, ne učestvuje u sistemu zaštite i nije neophodan u bašti.

Seme crnog luka – za uzgoj lučica. Imamo epizodu Uzgoj crnog luka iz semena, pa savetujem da je pogledate.

A ovde ću dati savete kako da se rešite dva velika problema: sovicu pozemljuša i kukuruzna sovicu.

SOVICA POZEMLJUŠA U RASADNICIMA

Sovica pozemljuša se krije u zemlji, ne možete je videti, ali ako upratite svoje rasadnike videćete da ih nešto jede. Izlazi uglavnom noću i u stanju je za jednu noć da uništi sve rasadnike.

Rešenje je da svakodnevno pregledate saksije i posipate po površini kakao jer ga pozemljuše ne vole.

REPELENT ZA KUKURUZNU SOVICU

Recept: 5 supenih kašika taloga kafe prokuvate u 1 l vode. Ostavite da se ohladi. Nakon toga procedite i prskate biljke nerazređenom tečnošću.

SPREJ OD LJUTE PAPRIKE PROTIV GUSENICA

1 kašičica ljute mlevene paprike se stavi u 1 l vode. Prskaju se listovi sa donje strane. Prskanje se ponavlja na 5 do 7 dana.

Način setve rasadnika

Iskoristite iste žardinjere. Napunite ih mešavinom 321 ili samo supstratom do 2/3. zalijete. Pospite seme i prekrijte seme čistim supstratom.

Majski rasadnik se presađuje od 15.07. i svima savetujem da se kupusarice presade na vreme. Optimalno je do sredine avgusta.

Sadnice kupusarica moraju da budu jake i zrele pre zime kako bi izdržale niske temperature. Kupusi se glaviče i pod snegom.

Ulazimo u leto, a ja već mislim na zimu.

Majski rasadnik se postavlja od 30.05. do 10.06.

Primorci nemaju kalendar za jun jer su po programu sve kulture posađene, ali i dalje možete da sejete. Ako sada započinjete baštu nemate nekih velikih ograničenja jer se

klima prilično približila u ovom periodu u svim klimatskim zonama. Svi imamo visoke temperature.

ŠTA PRIMORCI JOŠ UVEK MOGU DA SADE?

za one koji tek sada pokreću bašte na primorju

Tikvice

Krastavce

Paprike

Paradajz

Patlidžan

Tikve duge loze

Lubenice

Dinje

Blitvu

Cveklu

Soju, edamame

Lufe

Lagenarije

Nisku boraniju

Krompir na travi

OBAVEŠTENJE O NOVIM PONUDAMA

Kao što znate iz obavještenja u prošlim Nedeljnicima, **nove verzije Projekata bašte više nisu dostupne za kupovinu, a ni individualni mentorski rad se neće održavati ove sezone.** I ta opcija članstva na našoj edukativnoj platformi je trenutno zatvorena.

Postoji i drugi vid članstva, a to je kolektivni mentorski rad, ulazak u našu Učionicu, odnosno našu celu Zajednicu.

Pa ako mislite da bi vam pomoglo da imate mene kao svog mentora kome možete da postavljate pitanja u Učionici, ali i da učite iz pitanja drugih baštovana, kao i da učite iz edukativnog sadržaja koji se nalazi u Čitaonici...

Možete se prijaviti za jun.

Prijava se vrši preko naše web-stranice popunjavanjem jednostavne ankete. Nakon popunjene ankete kontaktiraće vas naš koordinator Goran Pivašević putem aplikacije Viber sa dodatnim informacijama.

Za anketu kliknite ovde: <https://tragbiljke.com/trag-biljke-ucionica/>

Sledeći Nedeljnik očekujte u naredni ponedjeljak.

Do tada, ostanite nam dobro!

Biljana,

Trag Biljke Tim

Trag Biljke

Banja Luka

Odjava sa Nedeljnika:

Ukoliko više ne želite da primate naš
Nedeljnik, možete se odjaviti klikom na:

[Odjavi me!](#)

Bosnia and Herzegovina

